

Hallituksen esitys Eduskunnalle suostumukseksi myöntää valtioneuvoston päätöksen mukaisesti valtion sähköhankinnan hintasuojauksen toteuttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että Eduskunta antaisi perustuslain 82 §:n 2 momentissa tarkoitettua suostumuksensa siihen, että valtioneuvosto voisi myöntää vastavakuutta vaatimatta enintään 150 miljoonan euron omavelkaisen valtioneuvoston päätöksen mukaisesti valtion sähköhankinnan hintasuojauksen edellyttämän pankkitakauksen vastavakuudeksi. Valtiovarainministeriön

päätöksen mukaisesti valtion sähköhankinta toteutetaan yhteishankintana, jonka Hansel Oy on kilpailuttanut vuosille 2011—2014. Pankkitakaus tarvitaan sähköhankinnan hintasuojauksen toteuttamiseen pohjoismaisessa Nasdaq OMX Stockholm AB -nimisessä sähköpörssissä.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 22 a §:n ja valtion yhteishankinnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (765/2006) nojalla valtiovarainministeriö on päätöksellään (766/2006) määrännyt, että valtion virastojen ja laitosten on hankittava sähkö yhteishankintana keskitetysti kilpailutettua sopimusta käyttäen. Valtion sähköhankinnan tehostamiseksi ja säästöjen saavuttamiseksi on valmisteltu valtion sähköhankintastrategia, jonka tavoitteena on järjestää koko valtiokonsernin sähköhankinta taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestävästi tavalla, joka on hinnaltaan vakaa ja edullinen sekä mahdollistaa eri käyttäjien erityisolosuhteiden huomioimisen. Valtion sähköhankintastrategiassa lähdetään siitä, että valtion käyttämä sähkö ostetaan suoraan sähköpörssistä. Sähkön pörssihinnan suuren vaihtelun vuoksi on tarpeen jatkaa valtion sähköhankintaa suojata sähkön loppukäyttäjää suurilta hintavaihteluilta. Valtio huolehtisi keskitetysti pörssin tarvitseman vakuuden asettamisesta sähköhankinnan hintasuojauksesta aiheutuvalla positiolla. Sen sijaan kukin sähköä ostava valtion organisaatio maksaa ostamansa sähkön ja hankintaan liittyvien palvelujen, kuten hintasuojauksen kustannukset suoraan

asianomaisille keskitetysti kilpailutetuille sähkön ja palvelujen toimittajille. Valtion sähköhankintaa ohjaa ohjausryhmä, joka koostuu valtiovarainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, Energiamarkkinaviraston, Hansel Oy:n sekä hankintavolyymiltaan suurten sähkön ostajien kuten Puolustusvoimien ja Senaatti-kiinteistöjen edustajista.

Hansel Oy on kilpailuttanut keväällä 2010 valtioneuvoston päätöksen mukaisesti valtion sähköhankinnan siten, että sen tekemä sopimus yritysryhmittymän, johon kuuluvat Bergen Energi AS ja Vantaan Energia Oy, kanssa on voimassa vuosina 2011—2014 sähköhankintaan liittyvien kauppojen ja suojausten osalta. Kaupat toteutetaan Bergen Energi AS:n toimesta pohjoismaisessa Nasdaq OMX Stockholm AB -nimisessä sähköpörssissä. Sähköhankinnan arvo hankintajaksolla on lähes 500 miljoonaa euroa.

Valtioneuvoston päätöksen tarve

Kilpailutettua puitesopimusta mukaisesti sähkön hintasuojaukseen liittyvät suojaus- ja johdannaiskaupat toteutetaan Bergen Energi AS:n toimesta pohjoismaisessa Nasdaq OMX Stockholm AB -nimisessä sähköpörssissä. Hansel Oy:n vastuulla on valvoa kilpailutettujen sopimustoimittajien toimintaa.

Nasdaq OMX Stockholm AB:n sääntöjen mukaan jokaisen toimijan tulee asettaa vakuus tulevaisuuteen tehdyille hintakiinnityksille, joilla varaudutaan markkinahinnan tuleviin suuriin vaihteluihin. Markkinahinnan muutos voi olla negatiivinen tai positiivinen suhteessa hintakiinnitykseen. Kysymyksessä on futuuritoiminta, jonka kohteena on sähkön hinta. Vakuus koskee toimintaa sähkönhankinnan finanssisuojauksen osalta.

Vakuuden asettaminen perustuu pohjoismaisen Nasdaq OMX Stockhom AB -sähköpörssin toiminnasta laadittuihin sääntöihin. Vakuusvaatimus asetetaan kaikille toimijoille. Pohjoismaisen sähköpörssin kanssa keväällä 2010 käydyissä neuvotteluissa lähtökohtana oli, että valtiolle voitaisiin myöntää poikkeus ja että vakuutta mahdollisesti ei tarvitsisi asettaa. Nasdaq OMX Stockholm AB käsitteli asiaa vakuuskomiteassaan, joka on sittemmin ilmoittanut, että poikkeuksia pörssin säännöistä ei tulla myöntämään, vaan myös valtiolta vaaditaan vakuus. Peruslinjaus valtion toiminnassa on, että valtion ei tarvitse omaa toimintaansa varten takauksia tai vakuuksia asettaa. Tässä suhteessa pohjoismaisen sähköpörssin ja Nasdaq OMX Stockholm AB:n säännöt ovat poikkeuksellisia ja edellyttävät tässä tapauksessa valtiolta uudenlaista toimintamallia, jotta sähkön hankinta voitaisiin tehdä suunnitellusti.

Nasdaq OMX Stockholm AB:n edellytyksenä hintasuojaukselle on pankkitakaus tai käteistalletus, joten valtiontakauksen käyttö suoraan suojauksessa ei siten ole mahdollista. Tätä varten Hansel Oy järjestää suojauksessa tarvittavan pankkitakauksen, jonka pankki antaa Vantaan Energia Oy:n avaamalle valtion sähkönhankintatilille. Esityksessä tarkoitettu valtiontakaus annettaisiin tämän kyseisen pankkitakauksen vastavakuudeksi.

Valtiontakauksen määrä

Nasdaq OMX Stockholm AB -sähköpörssin edellyttämän vakuuden suuruuteen vaikuttaa sähkönhankinnan volyymi, ja vakuuden laskenta perustuu kaupantekohetken hintatason ja oletetun markkinahinnan heilahtuksen väliseen erotukseen pörssin määrittämien laskentatapojen mukaisesti. Pörssi

varmistaa vakuuden kautta toimijan kyvyn vastata suojausposition arvon muutokseen tilanteessa, jossa hinta heilahtaa kaupantekohetkestä epäedulliseen suuntaan. Vakuus asetetaan siten suojaussalkun mahdollista arvonmuutosta varten.

Ministeriöiden, virastojen ja laitosten lisäksi suuria sähkönhankintayksiköitä ovat muun muassa Senaatti-kiinteistöt ja Puolustushallinnon rakennuslaitos. Valtion sähkönhankinnan kokonaisvolyyymi on viime vuosina ollut noin 1200 GWh eli noin 60 miljoonaa euroa. VR-Yhtymä Oy:n liittyttyä valtion sähkön yhteishankintaan vuonna 2010 valtion hankkiman sähkön volyymi kasvoi noin 1 800 GW-vuodessa eli arvoltaan noin 80—90 miljoonaa euroa vuodessa.

Tämän perusteella pörssin edellyttämän vakuuden minimiarvo olisi nykyvolyyymillä noin 67 miljoonaa euroa. Vakuus koskee toimintaa sähkönhankinnan finanssisuojauksen osalta. Sopimustoimittajat vastaavat sähkön fyysisen kaupan vaatimista vakuuksista, kaupankäynnistä sekä päivittäisestä rahaliikenteestä. Vakuustarpeeseen vaikuttaa voimakkaimmin sähkön päivittäisen markkinahinnan heilahtelut. Valtion suojauspolitiikan tavoitteena on, että sähkön hinta olisi mahdollisimman hyvin virastojen ja laitosten ennakoitavissa ja tukisi näin virastojen ja laitosten talouden suunnittelua ja budjetointia. Huomioon ottaen sähkön markkinahinnan mahdolliset nopeat heilahtelut, sopimusten tekeminen usealle vuodelle eteenpäin sekä valtionhallinnon sähköntarpeen mahdollinen kasvu, valtiontakauksen enimmäismääräksi esitetään 150 miljoonaa euroa.

Valtiontakauksen ehdot

Esityksessä ehdotetun suostumuksen nojalla valtioneuvosto tai sen päättämässä rajoissa valtiovarainministeriö päättäisi valtiontakauksen muista ehdoista. Valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta annetun lain (449/1988) mukaisesti valtioneuvoston päätöksessä määrättäisiin muun muassa takausmaksusta. Myönnettävästä valtiontakauksesta olisi määrättävä takausmaksu. Takausmaksu voitaisiin jättää erityisestä syystä määräämättä, mutta tällöinkään ratkai-

su ei saisi johtaa yhteismarkkinoilla kiellettyyn valtion tukeen.

Edellä lausutun perusteella ehdotetaan, että Eduskunta päättäisi perustuslain 82 §:n 2 momentin mukaisesti antaa suostumuksensa sille, että valtioneuvosto voi antaa vastavakuutta vaatimatta sekä valtioneuvos-

ton tai sen määäämissä rajoissa valtiovarainministeriön muutoin päättämin ehdoin omavelkaisen enintään 150 miljoonan euron valtiontakauksen valtion yhteishankintana vuosina 2011—2014 hankittavan sähkön hintasuojauksen toteuttamiseen tarvittavan pankkitakauksen vastavakuudeksi.

Helsingissä 4 päivänä helmikuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Jyrki Katainen*